

TYSKARNAS AVTÅG FRÅN NORDEN

Den tid, då tyska stridskrafter ännu står norr om tredje rikets gränser, lider mot sitt slut. I Balticum är "Heeresgruppe Nord" på full reträtt mot söder. I Nordfinland drar sig generalöverste Rendulics sju divisioner undan mot svenska gränsen och norska Finnmarken. I Norge står fortfarande fält- och besättningstrupper motsvarande omkring tolv divisioner och i Danmark fem eller sex. Alla dessa arméstyrkor, tillsammans kanske 50 divisioner, behövs nu mer än väl för försvaret av hemlandets egna gränser. Men hur skall man komma tillbaka?

I Balticum har problemet åtminstone delvis blivit löst genom de hårdnackade tyska motanfallen i trakten av Jelgava (Mitau), som hållit en korridor öppen till lands, och genom sjötransporter, vilkas skydd möjliggjort tyska flottans huvuduppgift, under de senaste månaderna. Däremot har man hört mycket litet om någon aktion av tyska flottan och flygvapnet för att söka strid mot åt väster framträngande ryska flottstyrkor. Ett tillfälle därtill torde dock ha givits i samband med ryssarnas besättande av Paldiski (Baltischport) den 24 september. Men det beagnades veterligen icke. I stället har försports, att tyska örlogsfartyg ingripit till stöd åt de hårt ansatta landstridskrafterna runt stränderna av Rigaviken. Dit tycks ryska sjöstridskrafter ännu icke ha lyckats bryta sig igenom Moonsundet, ehuru Wormsö tagits samt övergång till Moon och Dagö väster om sundet ägt rum. Man får emellertid räkna med att ryska flottan och med den samopererande flygförband, allteftersom tyskarna tvingas bakåt i Lettland, kommer att ta nya baser i besittning längre åt söder och sträcka ut sina operationer allt längre åt väster i södra Östersjön.

En tysk evakuering av Danmark synes icke just nu erbjuda några svårigheter. Men den kan icke gärna påbörjas, innan de 20 divisionerna från Finland och Norge förts undan över Skagerack. Ty dessa transporter måste åtminstone delvis, kanske till större delen, gå vidare till lands genom Danmark. I Skagerack måste de skyddas av både sjö- och flygstridskrafter, delvis baserade i Jylland. Här föreligger verkligen ett svårt problem för den tyska krigsledningen, då de ur teknisk synpunkt lättaste transportvägarna, som går

sidor om Sundet och Bälten, framdeles kan komma ifråga vid Danmarks befrielse. Man får då räkna med att tyskarna kommer att hålla Danmark i det längsta för att hålla britterna borta från Östersjön.

Det läge, som nu inträtt för tyskarna både i Norden och i det övriga Europa, ger ett starkt intryck av att de i eget intresse redan borde ha avtågat från de nordiska länderna. Sedan slaget om Atlanten förlorats och behovet av flankskydd för Finland försvinner synes ett kvarstående i Norge numera militärt ändamålslost. Med tanke på framtiden borde avtåget ske utan ytterligare skadegörelse på människor och egendom.

Sverige är emellertid f. n. omfattat av tyska stridskrafter från Torne älvs mynning motsols utefter hela sin landgräns till Svinesund. Bortom vattnen söder därom finns tyska trupper och flygförband på nära håll från Skagen till Bornholm. Till sjöss finns tyska sjöstridskrafter runt om från Skagerack till Ålandshav. I Östersjön måste räknas med ökad rysk marin aktivitet under förskjutning av operationsområdet mot söder och väster in på hela vår kust öster om Falsterbo. I väster kan en del av huvudkrigsskådeplatsen till sjöss och i luften komma att förskjutas in på eller innanför våra egna kustfarvatten.

I militära termer betyder denna möjliga utveckling större risker än någonsin efter 1940 för Sveriges neutralitet och svenskt område. Därav följer behov av skärpt uppmärksamhet och tillgång till starka stridskrafter utefter utsatta sträckor av vår landgräns samt krav på oförsvagad beredskap i Östersjön och förstärkt

beredskap i de västra farvattnen. Vi får inte i andra världskrigets tolfte timme utsätta vårt land för överraskningar från något håll. Det kunde vara detsamma som att göra svenska folkets stora uppoffringar för sitt försvar under de sista fem åren fruktlösa. Även vi måste i likhet med våra mindre lyckligt lottade grannfolk hålla ut till slutet, d. v. s. tills den siste tysken avtågat från Norden.

över svenska järnvägar, är stängda.

Det är icke nog med att trupperna från Nordfinland måste föras över ödemarker och fjäll till Nordnorge. Från Finnmarken och Troms måste de — tillsammans med besättnings-trupper från samma delar av Norge — föras på fjällvägar och utefter en lång kust, där sjötransporter är tänkbara och på vissa sträckor nödvändiga, till Trøndelagen, därifrån landtransport i större skala till Osloområdet är möjlig. Man måste räkna med att brittiska hemflottan och dess flygförband kommer att ägna skärpt uppmärksamhet åt allt, som rör sig till sjöss utefter och bort från Norges kust.

En utrymning av Norge måste som sagt ske över Skagerack. Britternas möjligheter att ingripa mot tyska sjötransporter där är nu helt andra än 1940, då man fick nöja sig med att sända ubåtar mot de tyska invasionsfartygen på väg till Norge. Tyska flottans starkaste enheter är förstörda eller ur stridbart skick. Huvuddelen av återstående ytstridskrafter är låsta till Östersjön. De tyska ubåtarnas makt är slut, tyska flygvapnet försvagat. Det finns icke längre något opålitligt Italien, som kräver uppmärksamhet av brittiska flottan i Medelhavet. Japan är till fullo engagerat av de allierade stridskrafter, som redan finns i Fjärran östern. Britter och amerikaner opererar samfällt i Europa och kan stå ut med betydande förluster till sjöss i nordhaven utan att riskera sin allmänna ställning och krigsinsats på andra håll. Därför kan man mycket väl tänka sig sjöoperationer av stor omfattning i östra Nordsjön och in i Skagerack. Sådana operationer kan syfta till att utan ockupation av Danmark hindra en tysk evakuering från Norge. De kan också syfta till befrielse av Norge eller Danmark eller båda med en huvudoperation in genom Skagerack mot Osloområdet eller Jyllands ostkust, som ur nautisk synpunkt är lättare tillgänglig än västkusten. Vid alla alternativ gäller det förintande av största möjliga tyska styrkor av alla vapen. Det är icke otänkbart, att en strategisk samverkan mellan brittiska och ryska stridskrafter av alla slag på ömse